

PROGRAM

HOSPODÁRSKEHO

A
SOCIÁLNEHO

ROZVOJA

MIESTA

TURČIANSKE TEPLICE

NA ROKY 2007 - 2013

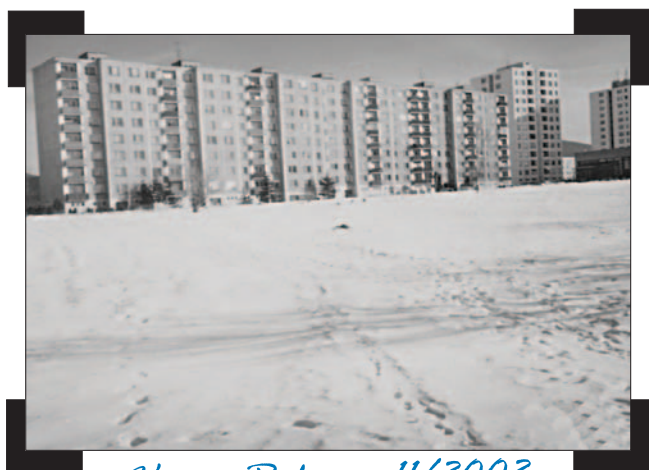
Mesto v premenách

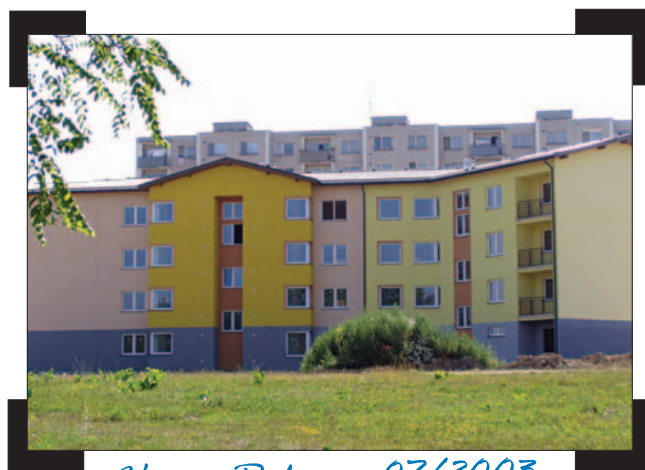
m.ú 12/1999

m.ú 05/2006

Horné Rakovce 11/2002

Horné Rakovce 07/2003

Gymnázium 04/2003

Gymnázium 10/2005

Telocvičňa 10/2004

Telocvičňa 10/2006

Vážený čitateľ,

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Turčianske Teplice na roky 2007 – 2013 je strategický dokument, ktorý sa rozhodlo mesto vypracovať nielen z dôvodu povinnosti vyplývajúcej zo zákona o regionálnom rozvoji, ale tiež kvôli potrebe zabezpečenia koncepčného rozvoja mesta, ako aj na zlepšenie a zefektívnenie rozhodovania miestnej samosprávy. Je tiež nevyhnutným predpokladom na možnosť čerpania prostriedkov z Európskej únie ako pre mestský úrad, tak aj pre všetky subjekty na území mesta – podnikateľské aj neziskové.

Táto vízia mesta bude môcť byť naplnená, len za predpokladu uskutočnenia strategických cieľov v jednotlivých prioritných oblastiach rozvoja zapojením všetkých subjektov na území mesta.

Ing. Jozef Turčány
primátor mesta

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Turčianske Teplice na roky 2007 – 2013 (ďalej len PHSR) bol spracovaný za odbornej pomoci Agentúry projektového manažmentu – AX Bratislava s finančnou podporou Európskej únie v rámci programu OPZI, opatrenia 3.3 Budovanie a rozvoj inštitucionálnej infraštruktúry v oblasti regionálnej politiky pod číslom 2004-OPZI-33-ZA-0019.

Prvým krokom k spracovaniu PHSR bolo poznať názory širokej verejnosti, a preto začiatkom roka 2006 anketári oslovovali dotazníkmi občanov a podnikateľské subjekty na území mesta. Z dotazníkov boli spracované analýzy, ktoré boli prerokované v mestskom zastupiteľstve 11. mája 2006, pričom poslanecký zbor spracovaný materiál zobrať na vedomie a prijať uznesenie č. 416/2006. Ďalším krokom bolo zo spracovaných materiálov vypracovať víziu mesta na obdobie rokov 2007 - 2013. Preto pri spracovávaní tejto vízie mesta boli oslovení zástupcovia podnikateľských subjektov, orgánov a inštitúcií, aby sa k nej vyjadrili a ovplyvnili tak ďalší vývoj mesta ako celku. Všetky oblasti rozvoja boli prerokované v príslušných komisiách, v ktorých mali zastúpenie občania, poslanci, fyzické a právnické osoby v meste, zástupcovia podnikateľských subjektov v cestovnom ruchu, kúpeľníctve, priemysle i poľnohospodárstve. Všetky názory boli zakomponované do tohto materiálu tak, aby odzrkadľovali potrebu všetkých subjektov na území mesta či už z oblasti ochrany životného prostredia, rozvoja ľudských zdrojov a vzdelávania, sociálneho rozvoja a zdravotníctva, cestovného ruchu a kúpeľníctva, alebo podnikania, informatizácie, dopravy a investícií. Kompletný materiál bol následne prerokovaný v mestskom zastupiteľstve 26. októbra 2006 a poslanci mestského parlamentu ho schválili uznesením č. 482/2006 s konštatovaním, že má dostatočný rozsah a obsahuje všetky oblasti života v meste.

Ing. Eva Mališová
prednostka MsÚ
koordinátorka projektu

PROGRAM HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA MESTA TURČIANSKE TEPLICE NA ROKY 2007 – 2013

VÍZIA:

Mesto kultúrneho, historického a prírodného bohatstva

Mesto tolerancie a vzdelávania

Mesto ľudí a pre ľudí

Mesto cestovného ruchu a kúpeľníctva

Mesto práce rozumu a rúk

Základné vymedzenie a charakteristika riešenia územia

Analýza stavu hospodárenia, záväzkov a majetku mesta za rok 2005

SWOT analýza mesta

Strategická vízia mesta na roky 2007 – 2013

Projekt bol podporený z prostriedkov EÚ v rámci programu OPZI 3.1. a spracovaný v spolupráci s Agentúrou projektového manažmentu – AX, Teplická 15, Bratislava. Akékoľvek, hoci aj čiastočné použitie tohto strategického dokumentu je dovolené len s písomným súhlasom Mesta Turčianske Teplice.

Koordinátor projektu: Ing. Eva Mališová, prednostka MsÚ
Asistent koordinátora projektu: Ing. Milan Litva, vedúci SOÚ
Grafická úprava: Ing. Peter Prokša
Tlač: Vegaprint, s.r.o., Mošovce

© Vydalo Mesto Turčianske Teplice v novembri 2006.
Kontakt: Mestský úrad, Partizánska 1, 039 01 Turčianske Teplice
tel. 043 490 60 12, prednosta@turciansketeplice.sk, www.turciansketeplice.sk

ZÁKLADNÉ VYMEDZENIE A CHARAKTERISTIKA RIEŠENÉHO ÚZEMIA

1. POLOHA

2. OBYVATEĽSTVO

3. HISTÓRIA

4. ZAMESTNANOSŤ A ZAMESTNÁVATELIA

- 4.1. Priemysel
- 4.2. Poľnohospodárstvo
- 4.3. Lesníctvo
- 4.4. Rybárstvo
- 4.5. Obchodná sieť a služby

5. KÚPEĽNÍCTVO

6. ŠKOLSTVO

- 6.1. Základné školy
- 6.2. Stredné školy
- 6.3. Školské zariadenia

7. ZDRAVOTNÍCTVO A SOCIÁLNE SLUŽBY

8. KULTÚRA A KULTÚRNE DEDIČSTVO

9. CESTOVNÝ RUCH A TURIZMUS

POLOHA

Mesto Turčianske Teplice leží na severozápadnom Slovensku v južnej časti Turčianskej kotliny. Turčianske Teplice sú administratívnym, kultúrnym a spoločenským centrom horného Turca, sídlom okresu Turčianske Teplice, ktorý je súčasťou Žilinského kraja. Z hľadiska regionálnej samosprávy mesto patrí do Žilinského samosprávneho kraja. Okres Turčianske Teplice susedí s okresmi Martin, Prievidza, Žiar nad Hronom a Banská Bystrica.

Stred mesta leží v nadmorskej výške 518 m n. m., mesto má rozlohu 33,48 km². Mesto leží pri štátnej ceste I. triedy č. 65 severo-južného ťahu Martin - Žiar nad Hronom, z mesta vychádza štátna cesta č. 577 do Banskej Bystrice. Z hľadiska plánovanej cestnej siete v rámci Slovenskej republiky má mesto v tomto výrazne pozitívnu polohu.

Leží aj na železničnej trati Vrútky – Banská Bystrica so zástavkou rýchlikov a cez neďaleký významný železničný uzol Vrútky má prepojenie na dôležité medzinárodné koridory osobnej a nákladnej železničnej dopravy.

V rámci leteckého spojenia je možné využiť letiská Žilina – Hričov a Sliač.

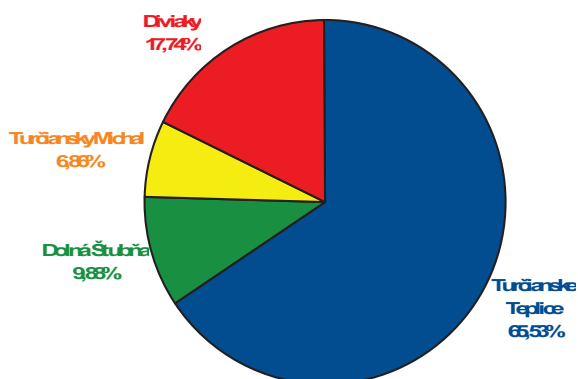
OBYVATEĽSTVO

Rozlohou a počtom 6 939 obyvateľov (k 31.8.2006) sa Turčianske Teplice radia k najmenším mestám Slovenska. Prevažná časť obyvateľov žije v meste (4542), jeho súčasťou sú od roku 1971 mestské časti Diviaky (1237), Turčiansky Michal (482) a Dolná Štubňa (678).

Z hľadiska vekovej štruktúry je situácia v meste odlišná od celoslovenského priemeru. Počet obyvateľov mesta v produktívnom veku (15 – 59M/54Ž) je 73,6 %, čo je viac o 10,5 % ako celoslovenský priemer. Podiel obyvateľov v predproduktívnom veku (0 – 14) je 20,6 %, t. z. o 2 % vyšší v porovnaní s celoštátnym priemerom. Na druhej strane počet obyvateľov v postproduktívnom veku (60 + M/55 + Ž) je 5,8 %, teda o viac ako 12 % nižší než celoslovenský priemer.

Priaznivým signálom do budúcnosti je mierne nadpriemerné zastúpenie obyvateľov v predproduktívnom veku. Vzhľadom na silné zastúpenie skupiny produktívneho obyvateľstva v budúcnosti možno očakávať postupný rast podielu skupiny postproduktívnych občanov.

Podiel počtu obyvateľov mesta zardky 2003-2006

HISTÓRIA

Prvé dôkazy o osídlení južnej časti Turčianskej kotliny pochádzajú z neskorej doby kamennej (4.-2. tis. p.n.l.). Turčianske Teplice patria medzi najstaršie kúpeľné mestá na Slovensku. Prvá písomná zmienka o teplých prameňoch pochádza z roku 1281, keď kráľ Ladislav IV. Kumánsky darovacou listinou poručil územie Hája aj s jeho na západnej časti ležiacimi teplými prameňmi grófovi Petrovi. Turčianske Teplice sa ako obec Thopolch spomínajú v roku 1351. V roku 1420 kúpele figurujú pod názvom Turčianske teplé kúpele (Thermae Thurocienses). V roku 1423 sa tu liečil aj kráľ Žigmund.

Gróf Komorovský, pán Blatnického hradu, postavil pri kúpeľoch v roku 1495 prvú kúpeľnú budovu. Keďže kúpele stáli na pozemku grófa Majtényiho, vznikol o ne dlhotrvajúci spor. Napokon ich kráľ Ferdinand v roku 1532 daroval mestu Kremnica. Kremnica pramene nielen využívala, ale začala aj s výstavbou kúpeľných objektov.

V 16. a 17. storočí boli Turčianske Teplice významným strediskom spoločenského života, s obľubou ich navštevovala šľachta a konali sa tu rôzne významné stretnutia. Aj keď boli teplické liečivé pramene veľmi známe, obľúbené a navštevované, postaviť tu vhodné budovy na ubytovanie hostí sa podarilo až na konci 19. storočia (Modrý kúpeľ a rozsiahly kúpeľný park) a najmä v 20. storočí (moderný kúpeľný dom Veľká Fatra a niekoľko ďalších stavieb). V roku 1949 sa mesto Kremnica vzdalo svojich práv na kúpele.

Od roku 1886 do roku 1923 boli Turčianske Teplice sídlom okresu v rámci Turčianskej stolice. V roku 1920 sa zmenil názov zo Stubnyafúrdó na Štubnianske Teplice a súčasný názov mesto nesie od roku 1946. V roku 1948 sa Turčianske Teplice stali sídlom okresu druhýkrát v histórii (do roku 1960). V roku 1964 bol Turčianskym Tepliciam priznaný štatút mesta. V roku 1996 sa Turčianske Teplice stali okresným sídlom tretíkrát vo svojej histórii.

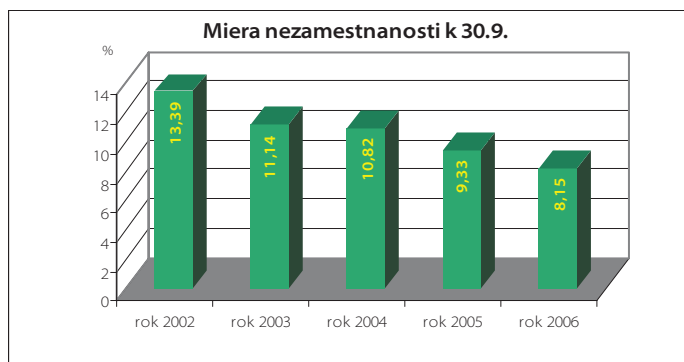
ZAMESTNANOSŤ A ZAMESTNÁVATELIA

Nezamestnanosť v meste Turčianske Teplice podľa údajov Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny ku koncu apríla 2006 dosiahla 9 %. Mesto tak štatisticky dosahuje nižšiu mieru nezamestnanosti ako je celoslovenský priemer = 11,04 %. Okres Turčianske Teplice sa v sledovanom období apríla 2006 zaradil s 11,57 % na 34. priečku v poradí regiónov podľa evidovanej miery nezamestnanosti v SR (minimum mala Bratislava IV s 1,93 %, maximum Rimavská Sobota s 29,88 %).

V rámci štruktúry uchádzačov o zamestnanie (marec 2006 – 1123 UoZ) podľa predchádzajúceho zamestnania sú počtom najviac zastúpené osoby bez pracovného zaradenia (385), pomocní a nekvalifikovaní robotníci (302), remeselní a kvalifikovaní výrobcovia, spracovatelia, opravári (131) a prevádzkoví pracovníci v službách a obchode (105). Takmer nulové hodnoty vykazuje štatistika vo vzťahu k vedeckým odborným duševne pracujúcim a k technickým, zdravotníckym a pedagogickým pracovníkom a pracovníkom v príbuzných odboroch.

Podľa dĺžky evidencie na Úrade práce, sociálnych vecí a rodiny tvorí najväčšiu skupinu uchádzačov o zamestnanie kategória dlhodobo evidovaných nad 12 mesiacov (takmer polovica = 600). Z pohľadu veku uchádzačov o zamestnanie je najviac zastúpená kategória 50-54 - ročných (170), 45-49 - ročných (161), 20-24 - ročných (160), 40-44 - ročných (148) a 30-34 - ročných (129). V štruktúre uchádzačov o zamestnanie podľa pohlavia sú kategórie takmer identitické.

V rámci štatistického porovnávania regiónov podľa počtu obyvateľov v hmotnej núdzi a príspevkov k dávke so spoločne posudzovanými osobami z počtu obyvateľov je okres Turčianske Teplice na 38. mieste v SR so 6,20 %, t.j., že v apríli t.r. poberalo zo 17 620 obyvateľov okresu dávky v hmotnej núdzi 1037 obyvateľov (minimum je Bratislava IV s 0,69 %, maximum Rimavská Sobota s 22,62 %).

Priemysel

Turčianske Teplice mali vždy predovšetkým charakter kúpeľného mestačka. Aj z toho dôvodu sa v jeho okolí nikdy neplánovali a nebudovali veľké priemyselné podniky. K takým patrili predovšetkým Závody ťažkého strojárstva v Martine, v ktorých v minulosti nachádzalo prácu nemálo obyvateľov horného Turca, vrátane občanov Turčianskych Teplic.

Z priemyselných podnikov na území mesta pôsobili závody Drevina a Tatra nábytok so zameraním na spracovanie drevnej hmoty, ďalej závod Geologický prieskum zameraný na prieskum palív, nerudných suro-

vín a niektorých rúd, pričom dielne zriadené na opravu strojového parku neskôr vyrábali aj vrtné stroje, pojazdné kotolne, drapáky a ramená. Z ďalších priemyselných závodov to boli Československé automobilové závody zamerané na opravu automobilov, závod Prefa s výrobným programom betonárskeho charakteru (betónové rúry, dlaždice, káblové a melioračné tvárnice a dielce pre drôtovody) a Severoslovenské tehelne so zameraním na výrobu tehál.

Viaceré z týchto a ďalších výrobných či servisných zariadení sa však v priebehu rokov 1990 – 2005 dostali do existenčných problémov svojho možného fungovania, pričom niektoré zanikli a časť z nich sa transformovala. K regresívnym vplyvom na vývoj nezamestnanosti v meste Turčianske Teplice možno tiež zaradiť tieto skutočnosti:

- v rokoch 2001-2002 vyvrcholili negatívne vplyvy konkurzu Devín banky na zamestnanosť v meste, v konkurze sa ocitla aj materská spoločnosť APIS, toto má dopad na zamestnanosť aj v ostatných firmách tejto skupiny (napr. AHP, a.s.),
- organizačné zmeny v Severoslovenských štátnych lesoch zrušením závodu v Turčianskych Tepliciach a organizačné zmeny v Policajnom zbore SR,
- zrušenie okresného úradu a vytvorenie špecializovanej štátnej správy mimo Turčianskych Teplic, tvrdé racionalizačné opatrenia a znižovanie počtov zamestnancov v niektorých poľnohospodárskych organizáciách, ale aj v SLK Turčianske Teplice, a.s. a v bankovom sektore.

Po roku 1989 vznikali nové firmy – DEMA, s.r.o. (transformáciou z STS, n. p., v roku 1996, avšak v roku 2002 sa dostáva do konkurzu a v roku 2005 sa spoločnosť rozpadla a majetok bol rozpredaný drobným podnikateľom), H + H Slovensko, s.r.o. (1997), nábytkárska firma ALDIMA, s.r.o. (2001), Doppler Slovakia (2003), Gel, s.r.o. (2004), VOK SK, s.r.o. (2004), MONEDA, a.s. (2004), HUNDO a ďalšie, ktoré pokračujú aj v súčasnosti. Zo stavebných firiem možno spomenúť NOVSTAV, s.r.o. (1992 transformáciou z OSP Martin, š.p.) a Eugena Jurášeka - súkromnú stavebnú firmu (2002).

Svoje uplatnenie si našlo aj množstvo drobných živnostníkov, ktorí podnikajú v príslušnom odbore dodnes, ako Viera Orčíková – predajňa kvetov (1991), Jozef Zajvald – predajňa hračiek J+J (1991), Milada Biščáková – domáce potreby a železiarstvo (1991), Ján Šovčík – obuv EXTRÉM (1992), Michal Červeň – VECO (1992), Igor Vereš – KONDOR (1992), Vladimír Vladár – Autoškola VV (1993), Miroslav Petráněk – nábytok MINA (1993) dnes PETRABYT odčlenením Anny Pavlíkovej – nábytok LUCIA (2003), Ján Požeský – auto-dielňa (2003) a ďalší.

Možné vplyvy na zvýšenie zamestnanosti v budúcom období:

- realizovanie kontaktov s firmami, ktoré chcú investovať v Turčianskych Tepliciach a tým zvýšiť zamestnanosť v regióne,
- odchod zamestnancov do firiem, ktoré otvárajú svoje prevádzky hlavne v automobilovom priemysle - toto môže vytvárať pozitívny tlak aj na zamestnávateľov v Turčianskych Tepliciach, hlavne tých, ktorí radi využívajú inštitút minimálnej mzdy, alebo ich úroveň odmeňovania je niekedy až neprimerane nízka,
- ďalšie zmeny v územnoplánovacej dokumentácii zo strany mesta v prospech podpory vytvárania a budovania nových prevádzok a firiem.

Polnohospodárstvo

Horný Turiec s priemernou nadmorskou výškou 450 – 600 m n.m., s priemernou teplotou 7-8 °C a ročnými priemernými zrážkami do 800 mm možno v poľnohospodárstve zaradiť do regiónov zemiakarskeho typu. Na poľnohospodársku pôdu pripadá až 71 % celkovej výmery katastrálneho územia mesta.

V katastrálnom území mesta a v jeho okolí sa v minulosti poľnohospodárskej činnosti výrazne darilo. Obdobný osud ako viaceré priemyselné podniky a závody však po roku 1989 postihol aj poľnohospodárstvo. V tomto rezorte sa na hornom Turci v súčasnosti hospodári len s veľkými ťažkosťami a s oveľa menším počtom zamestnancov.

K úspešne fungujúcim poľnohospodárskym firmám možno zaradiť Slovenský hydinařský podnik, a.s. (1993), ktorý sa venuje chovu nosníc s produkciou konzumných vajec a chovu jatočných kurčiat s výrobou kuracieho mäsa. Od roku 2001 časť konzumných vajec spracováva na vlastné predajné produkty vo vlastnej potravinárskej prevádzke.

Od roku 1998 pôsobí podnik AFG, s.r.o., Turčianske Teplice so zameraním na predaj nespracovaných poľnohospodárskych výrobkov, výrobu kŕmnych zmesí, chov hovädzieho dobytku s výrobou surového kravského mlieka, chov oviec a koní, v rastlinnej výrobe je to pestovanie obilnín a technických plodín s prioritou dostatočnej krmovínovej základne.

V roku 1991 bola založená Teplická pekárňa, s.r.o. s 50 %-nou spoluúčasťou mesta. V roku 2005 bola pekárňa daná do prenájmu majiteľom Mošovskej pekárne s pôvodnou výrobou chleba a pekárenských výrobkov.

V okolí mesta pôsobia ďalšie poľnohospodárske podniky – PD Mošovce, PD Gader Blatnica, Bryndziareň, s.r.o., Rybárstvo Požehy, s.r.o., PD Turiec Dubové, Agrotrade Group, s.r.o., Rožňava, Turiec agro, s.r.o., Turčiansky Ďur. Podiel samostatne hospodáriacich roľníkov dosahuje iba 2,8 %.

Lesníctvo

Po viacerých zmenách v 60-tych a 70-tych rokoch bolo sídlo závodu Severoslovenských štátnych lesov preložené v roku 1988 opäť do Turčianskych Teplic. V dôsledku odovzdávania lesov pôvodným majiteľom od roku 1992 (mestu Kremnica, cirkvám, urbárom, fyzickým osobám) sa výmera štátnych lesov v celom Turci znížila na 40 %, a tak v roku 1995 došlo k zlúčeniu lesných závodov Martin a Turčianske Teplice.

Lesný závod v rámci regiónu Turiec mal do roku 2000 sídlo v Turčianskych Tepliciach, vznikom novej organizačnej štruktúry Lesov SR ako samostatný právny subjekt zanikol zlúčením s Lesným závädom Žilina. Lesná správa Turčianske Teplice hospodári na hornom Turci na výmere asi 9000 ha lesa s ročnou ťažbou 25 – 30 tisíc m³ dreva.

Rybárstvo

Tradícia rybárstva a ochrany vôd a rybníkov má v okolí mesta Turčianske Teplice dlhú a úspešnú históriu. V revíroch sa nachádza viacero chránených druhov rýb. Reálne sa uvažuje o vyhlásení lokality rieky Turiec za národnú prírodnú rezerváciu z dôvodu ochrany hlavátky podunajskej.

V aglomerácii Turčianskych Teplic sa nachádza pstruhová farma, ktorú prevádzkuje Stredné odborné učilište poľnohospodárske a rybárske v Mošovciach,

jediné takéhoto druhu na Slovensku.

V časti katastra Vieska sa nachádza novovybudovaná úhoria farma firmy Aquaiva, s.r.o., ako jediná svojho druhu na Slovensku.

Novovybudované sú tiež pstruhové rybníky v Turčianskych Tepliciach časti Michal a rybníky Vladimíra Harkabuza v Žarnovickej doline. Pri Teplických hájoch sa nachádza halový odchov rýb, pôvodne úhorov a sumcov afrických, teraz prebudovaný na odchov akváriových rýb.

Najväčšou firmou v tejto oblasti je Rybárstvo Požehy, s.r.o., ktoré pôsobí na trhu so sladkovodnými a morskými rybami, od roku 1992 ako súčasť Agrokombinátu Šturec Turčianske Teplice a od roku 1997 ako samostatný subjekt. Spoločnosť je zameraná na chov lososovitých rýb, vlastní 10 ha vodných plôch s produkciou 110 ton pstruha dúhového. Celú produkciu spracováva vo vlastnej výrobni, ktorá bola v roku 2003 komplexne rekonštruovaná na podmienky noriem EÚ. Rybochovné zariadenia sú napájané z rieky Turiec, ktorá vyteká z vodnej nádrže Turček, z ktorej je zásobovaná pitnou vodou oblasť Horného Ponitria. Kvalita vody, prírodné podmienky a špičkové krmivá sú zárukou mimoriadnej kvality produkcie rýb.

Obchodná sieť a služby

Obchodná sieť v meste je zameraná najmä na potravinárstvo, a to prostredníctvom siete potravín Jednota a potravín CBA. V obchodnom dome Jednota sa nachádzajú i menšie prevádzky s rozličným tovarom: klenoty, drogéria, biela technika, kusový textilný tovar, odevy, obuv, predaj mobilných telefónov, kamenárstvo a papiernictvo. V meste sú tiež súkromné predajne obuvi, kvetov, spodnej bielizne, papiernictva, elektro-kovo a kusového textilného tovaru.

Sieť služieb v Turčianskych Tepliciach dotvárajú cestovné kancelárie, holičstvá, kaderníctva, očná optika, opravovne automobilov, predajňa autosúčiastok a opravovňa bicyklov. Súčasťou služieb na území mesta sú finančné ústavy – Všeobecná úverová banka, a.s., Slovenská sporiteľňa, a.s. a Dexia, a.s.

Mesto má polikliniku, pohotovostnú lekársku službu, stanicu urgentnej medicíny, služby poskytujú aj neštátni lekári, lekáreň ASTRA, lekáreň EBAS a Turčianska lekáreň.

Sieť služieb v meste dopĺňajú aj organizácie mesta a to príspevková organizácia Technické služby so zameraním na komunálne služby a mesto v zastúpení Teplico, s.r.o., ktorá spravuje bytové a nebytové priestory mesta a energetické zariadenia.

Technické služby

Predmetom činnosti je letná a zimná údržba miestnych komunikácií, ich oprava a výstavba, údržba a oprava dopravného značenia, prevádzka termálnych kúpalísk, tenisových kurtov a umelej ľadovej plochy, údržba a prevádzka verejného osvetlenia, odstraňovanie a separovanie komunálneho odpadu, prevádzka cintorínov a domu smútku, obchodno-zásobovacia činnosť.

Teplico, s.r.o.

Hlavným predmetom činnosti je správa nehnuteľného majetku mesta, výkon bytového hospodárstva a poskytovanie energetických služieb. Majetkový podiel mesta na základnom imaní spoločnosti je 34%.

KÚPEĽNÍCTVO

Slovenské liečebné kúpele Turčianske Teplice, a.s.

Kúpele v Turčianskych Tepliciach patria medzi najstaršie kúpele na Slovensku. Vznikli na báze horúcich prameňov liečivých vôd, ktoré sú základným prírodným prostriedkom a skutočným bohatstvom turčianskych kúpeľov. Teplota minerálnych vôd je 37 – 45°C, termálne vody vyvierajú priamo v bazénoch. Okrem sodíka, vápnika, horčíka a iných minerálií obsahujú aj oxid uhličitý.

Hlavným predmetom činnosti kúpeľov je poskytovanie komplexnej kúpeľnej starostlivosti, poskytovanie ambulantných kúpeľných služieb, rekondičných pobytov a doplnkových zdravotníckych služieb, zabezpečovanie ochrany prírodných liečivých zdrojov a starostlivosť o kúpeľné prostredie. Poskytujú ubytovanie so 413 lôžkami pre dospelých a 54 lôžkami pre deti. Kúpele sú najväčším zamestnávateľom v meste s 240 zamestnancami, pričom sprostredkovane vytvárajú a udržiavajú pracovné príležitosti najmä v službách.

Od roku 1990 prešli kúpele viacerými zmenami. V roku 1991 sa premenovali na Slovenské liečebné kúpele, ale ďalej patrili pod štátny podnik Rajecké Teplice. Rozhodnutím Fondu národného majetku SR boli Slovenské liečebné kúpele, š.p., Rajecké Teplice zrušené a majetok bol rozdelený do dvoch akciových spoločností. Dňom 1. februára 1996 vznikla akciová spoločnosť Slovenské liečebné kúpele, a.s., ktorá bola vo vlastníctve štátu. Od 1. júla 1997 odpredajom väčšiny podielu akcií v rámci privatizácie Vzájomnej zdravotnej poisťovne Dôvera existujú kúpele ako súkromná akciová spoločnosť s podielovou účasťou mesta Turčianske Teplice. V januári 2003 kúpele prešli ďalšou zmenou, majoritný vlastník kúpele predal a nový vlastník pristúpil k rozsiahlej rekonštrukcii.

V roku 2004 kúpele dokončili kompletnú rekonštrukciu ubytovacích kapacít v liečebnom dome Veľká Fatra na štvorhviezdičkový hotel. To znamená, že izby majú kompletné sociálne zariadenie, v každej izbe televízor, minibar a telefón. Prvé nadzemné podlažie, kde boli administratívne priestory, prerobili na nové ubytovacie zariadenia pre imobilných návštevníkov a sú taktiež štvorhviezdičkového typu, pričom vznikli aj dva nové apartmány.

V roku 2004 dokončili aj viacúčelovú spoločenskú sálu, kde sú nové elektronické technológie, ktoré môžu slúžiť ako videoprojektory, kino, DVD na jeden široký obraz a pod. Sála môže slúžiť na kongresy, klasickú reštauráciu, denný alebo nočný bar. Súčasťou spoločenskej sály je aj herňa na kultúrno-spoločenské vyžitie klientov. V roku 2004 kúpele prerobili aj celý exteriér záhradníctva. Zrekonštruovaná bola celá botanická záhrada ako aj reštauračný areál, ktorý k nej patrí.

Ďalšia časť, ktorú kúpele dokončili v roku 2005, je rekonštrukcia balneoprevádzky. Je to komplexná rekonštrukcia bieleho bazéna na antikorový bazén s hydromasážnymi tryskami a svetelnými efektmi. Celý priestor balneoprevádzky je úplne zmenený a prispôbenný súčasnej dobe.

Slovenské liečebné kúpele majú zámer v II. etape rekonštrukcie prerábať aj vonkajšie kúpalisko na komplexný areál, ktorý bude využiteľný dvanásť mesiacov v roku, kde bude denná, večerná, ako aj nočná prevádzka po celý rok. Areál sčasti predpripravili zbúraním starej budovy, kde bude nové zázemie pre vstup

do vonkajšieho kúpaliska s kompletným vybavením a službami. V roku 2006 prebieha tiež prestavba červeného a ľudového bazéna, ktorého projekt nekorešponduje so súčasným výzorom, ale bude to objekt skôr funkcionalistický s jednoduchou nadčasovou architektúrou. Prestavba by sa mala ukončiť koncom roku 2006 a začiatkom roku 2007.

Indikácie:

- ochorenia pohybového ústrojenstva u dospelých a detí
- choroby obličiek a močových ciest u dospelých a detí
- gynekologické ochorenia u detí
- neurologické ochorenia u dospelých

Liečebné metódy:

- kúpeľ v termálnom bazéne, voňavé kúpele, perličkové kúpele, vírivé kúpele celkové alebo čiastočné, cvičenie v termálnom bazéne, sauna
- klasické, reflexné a podvodné masáže, reflexná masáž chodidiel, lymfomasáž
- komplexná elektroliečba a ostatná fyzikálna liečba vrátane laseroterapie, parafínové zábaly, parafango, plynové injekcie a aplikácia CO₂
- medikamentózna terapia a liečebná výživa na základe diétného systému
- pitné kúry

Produkty pre jednotlivcov a skupiny:

- liečebné pobyty ako kompletná kúpeľná liečba
- rehabilitačno-liečebné pobyty ako forma preventívnej liečby a odstránenia prvých zdravotných problémov
- rekondičné pobyty pre rizikové pracoviská
- programové pobyty so zameraním na chrbticu, redukciu hmotnosti a relaxáciu
- dovolenkové rehabilitačné pobyty ako forma rodinnej dovolenky
- ambulatná kúpeľná liečba a predaj jednotlivých procedúr
- pobyty na usporiadanie porád, školení a seminárov
- lyžiarske výcviky a školy v prírode
- prechodné ubytovanie
- silvestrovské pobyty

ŠKLOSTVO

Na území Turčianskych Teplíc bolo v januári 1990 v prevádzke päť materských škôl, tri základné školy, jedna základná umelecká škola, jedno gymnázium a jedna stredná odborná škola. Žiaci mohli navštevovať štyri školské kluby detí a centrum voľného času. Starostlivosť o žiakov stredných škôl z iných regiónov zabezpečoval domov mládeže. V školách bolo spolu 936 žiakov základných a 754 žiakov stredných škôl.

Postupná transformácia školstva sa prejavila v niekoľkých zmenách zriaďovateľov škôl a školských zariadení. Najskôr to bol Okresný národný výbor v Martine pre základné školy a Stredoslovenský krajský národný výbor v Banskej Bystrici pre stredné školy (1990), potom Okresná školská správa v Martine a Krajská školská správa v Banskej Bystrici (1991), Okresný úrad v Turčianskych Tepliciach a Krajský úrad v Žiline (1996), až napokon v roku 2002 základné školstvo prešlo do zriaďovateľskej pôsobnosti mesta Turčianske Teplice a stredné školy do VÚC Žilinského samosprávneho kraja v Žiline.

V roku 2002 vznikol v Turčianskych Tepliciach spoločný obecný úrad ako prvý úrad tohto druhu v Slovenskej republike. Pre základné školstvo bol jeho

vznik zvlášť významný, pretože v začiatkoch svojej existencie získal kompetencie iba pre činnosti v oblasti školstva, a to nielen v meste, ale aj vo všetkých obciach okresu Turčianske Teplice. Bol vytvorený školský úrad, ktorý začal vykonávať činnosti pri zabezpečení preneseného výkonu štátnej správy na úseku základného školstva v meste a v regióne horného Turca.

Všetky školy realizovali viaceré obsahové zmeny a inovácie vyučovania. Postupne sa začali vo výchovno-vzdelávacom procese uplatňovať nové koncepcie práce a projekty založené na humanizme a preferovaní individuálnej osobnosti žiaka. S postupujúcimi spoločenskými zmenami a novými možnosťami sa školy zapojili do významných projektov.

V rámci celoslovenského projektu "Infovek" dostali všetky školy bezplatne kompletne vybavenie počítačovej učebne s pripojením na internet (2002). Následne sa najmä na základných školách začína vo väčšej miere vyučovať informatika.

V septembri 2004 sa školy zapojili do projektu Výchovné poukazy, prostredníctvom ktorého získali finančné prostriedky na realizovanie mimoškolskej záujmovej činnosti. Pre ilustráciu uvádzame, že iba na základných školách bolo otvorených 52 záujmových útvarov, ktoré navštevovalo 669 žiakov.

Základné školy

V školskom roku 1989/1990 boli na území mesta tri základné školy – jedna plnoorganizovaná a dve s ročníkmi 1.- 4. (Školská ul., Dolná Štubňa, Diviaky). V septembri 1992 začala svoju činnosť v novej budove na sídlisku Horné Rakovce štvrtá – plnoorganizovaná ZŠ. Na základe realizácie koncepcie rozvoja školstva v meste sa jej druhý stupeň zlúčil so ZŠ Školská (2000). Prvý stupeň sa presťahoval do priestorov Materskej školy v Horných Rakovciach.

Od roku 1990 došlo v oblasti základných škôl k niekoľkým zásadným zmenám. V septembri 1997 sa začal a v júni 2000 sa skončil prechod osemročnej povinnej školskej dochádzky na deväťročnú. Významnou zmenou bolo zriadenie prvej špeciálnej triedy (2002), následne druhej špeciálnej triedy (2005) pre deti s telesným a mentálnym postihnutím v priestoroch materskej školy v Dolnej Štubni. Vyučovanie má v súčasnosti otvorenú podobu, čo znamená, že sa ho zúčastňujú aj rodičia detí. V roku 2002 boli materské školy zlúčené so ZŠ a bola im udelená právna subjektivita. Postupná racionalizácia školského systému si vyžiadala prerušenie činnosti ZŠ v Dolnej Štubni (2003) a zrušenie činnosti MŠ v Turčianskom Michale (2004).

1. septembra 2003 bola do života škôl uvedená „Koncepcia rozvoja školstva v meste Turčianske Teplice a v širších vzťahoch v hornom Turci“. Koncepcia vychádzala z podrobnej analýzy podmienok v jednotlivých školách. Priniesla inováciu školského systému v meste. Nová koncepcia mala prioritný cieľ poskytnúť žiakom kvalitnejšie, pestrejšie a modernejšie možnosti vzdelávania orientovaného na skutočné potreby a možnosti každého žiaka.

Realizácia koncepcie v praxi znamenala:

- získanie kvalitných priestorov pre ZŠ Školská, ZUŠ a Gymnázium,
- zlúčenie ZŠ a MŠ,
- špecializovanie výchovno – vzdelávacieho procesu v jednotlivých ZŠ.

Okrem ponuky rozšírenej výučby anglického, ne-

meckého a ruského jazyka vo všetkých ZŠ sa ZŠ Školská začala špecializovať na rozšírenú výučbu matematiky a prírodovedných predmetov, informatiky a výučbu telesne postihnutých detí. ZŠ Horné Rakovce sa zamerala na rozšírenú umeleckú výučbu a ZŠ Diviaky na alternatívne (ITV) vzdelávanie dieťaťa. Pre základnú umeleckú školu stanovila koncepcia úlohu čiastočne prepojiť výučbu umeleckých predmetov do učebných plánov ZŠ Horné Rakovce. Centrum voľného času malo vo väčšej miere zabezpečovať poznávacie aktivity mimo školy, a to prostredníctvom viacdňových táborov.

Inovativnosť prijatej koncepcie bola aj v tom, že do systému vzdelávania detí zahrnula aj MŠ, ktoré už ako organizačné súčasti jednotlivých ZŠ rozšírili prípravu detí v anglickom alebo nemeckom jazyku. Okrem toho rozšírili prípravu detí v týchto oblastiach:

- MŠ Školská v oblasti informatiky,
- MŠ Dolná Štubňa v oblasti prípravy detí pre vstup do špeciálnej triedy a integrácie postihnutých detí do bežných tried v škole,
- MŠ Diviaky v oblasti individuálneho rozvoja talentovaných a nadaných detí,
- MŠ Horné Rakovce v oblasti umeleckej výchovy.

Jednotlivé školy si budovali vlastnú špecifickú profiláciu:

- ZŠ Školská sa orientovala na exaktné predmety ako matematika, prírodovedné predmety, informatika a na cudzie jazyky. Výrazným inovačným javom bolo zavedenie tvorivého vyučovania Lego Dacta (1996). Podľa vzoru ZŠ v mestskej časti Diviaky začali vyučujúce na 1. stupni uplatňovať alternatívne vyučovanie – ITV, ktorého prvky sa postupne začlenili do viacerých učebných predmetov aj na 2. stupni ZŠ. Škola sa v rámci cudzích jazykov a prírodovedných predmetov zapojila do medzinárodného projektu Socrates (2003).
- ZŠ v Horných Rakovciach sa špecializovala na rozvoj talentu a vzťahu detí k umeniu. Žiaci tejto školy boli zároveň najúspešnejší v regionálnych a nadregionálnych súťažiach umeleckého zamerania.
- ZŠ v Diviakoch začala uplatňovať ako jedna z prvých ZŠ v Slovenskej republike alternatívne vyučovanie. Najskôr iba v jednej triede (1992) a postupne vo všetkých triedach (1995).

Uvedená už rozbehnutá profilácia škôl bola oficiálne uznaná a zohľadnená v už spomínanej koncepcii v r. 2003. Žiaci jednotlivých škôl dosahovali viaceré úspechy v regionálnych, celoslovenských, či medzinárodných súťažiach. Súčasťami škôl boli školské kluby (ŠKD) a od r. 2004 aj MŠ. ŠKD zabezpečovali mimoškolskú výchovu žiakov. ŠKD aj MŠ po celý čas zabezpečovali a aj v súčasnosti zabezpečujú praktickú prípravu žiakom pedagogickej a sociálnej akadémie, a to počas hodín pedagogickej praxe a praktických maturitných skúšok.

Počet žiakov plniacich si povinnú školskú dochádzku sa mierne znížil. Vo všetkých ZŠ je v súčasnosti 817 žiakov.

Základná umelecká škola

Školu poznali obyvatelia mesta dlhé roky pod názvom Ľudová škola umenia. V roku 1990 bola premenovaná na Základnú umeleckú školu. V školskom roku 1994/95 škola otvorila tanečný odbor. Plnoorganizovanou sa stala až po otvorení literárno-dramatického odboru (1997). Najstarší bol hudobný odbor. Tento sa